

- Utenforskap skader kroppen

- Den nye betennelses-kunnskapen har store sosialpolitiske implikasjoner, sier professor i samfunnsmedisin Linn O. Getz.

TEKST

Nora Skjerdingsstad

Ida Holth

PUBLISERT 3. januar 2020

- *Står vi overfor en revolusjon, slik Bullmore hevder?*

- Helt siden vestlig vitenskap skilte kroppen fra sinnet på 1600-tallet, har vi strevd med å komme tilbake på rett spor. Det behøves en vitenskapsteoretisk revolusjon, og inflammasjonsforskningen som Bullmore fronter, passer godt inn som en sentral brikke i et større, vitenskapsteoretisk puslespill.

- *Hvor viktig er forskningen på sammenhenger mellom betennelse og depresjon?*

- Veldig viktig. Den nye kunnskapen har relevans for hele helsetjenesten, for skolesystemet, arbeidslivet – ja kort sagt: for folkehelsen. Men man må altså få med seg hele historien: På den ene siden vil sykdom kunne slippe betennelsesstoffer ut i blodbanen som påvirker hjernen, med sykdomsfølelse og nedstemthet til følge. Det er ny og viktig kunnskap for mange, men ikke så faglig revolusjonerende. Derimot er det revolusjonerende å innse at menneskets hjerne framfor alt er et sofistikert, sosialt organ, og at utenforskap, avvisning og ensomhet skaper inflammasjon og kroppsskade via «psyko-nevro-immunologiske»-mekanismer. Evidensen for dette har eksistert i flere år, men det er ikke lett å spre kunnskapen fordi tankegangen bryter med kropp/sinn-dualismen.

- *Hva er problemet med et helsevesen som er delt opp etter psyke og soma?*

- Mye av det vi gjør i dagens helsetjeneste, bygger på ufullkommen teori, hvilket leder oss ut i blindgater. Psykiatrien har til dels store utfordringer her, men strengt tatt gjelder det alle fagområder. Det er viktig at vi forstår «menneskets natur» på rett vis, og at vi ikke tilbyr forenklete, tekniske løsninger på komplekse problemer, der eksistensielle forhold er viktige som årsaksfaktorer. For å kaste noen brannfakler kan jeg nevne veksten i fedmekirurgi og den økende etterspørselen etter kjønnskifte hos barn og unge som fenomener jeg er bekymret for. Deler av helsevesenet kan godt organiseres som «produksjonslinjer» med oppdrag å «reparere kroppsmaskinen».

Hofteproteser, stenting av arterier i hjertet og rask utredning ved begrunnet kreftmistanke er aktuelle eksempler. Men slike produksjonslinjer krever at det gjøres grundig og helhetlig forarbeid som ivaretar hele mennesket. Jeg drømmer om en høykompetent stab av fastleger som legger gode premisser for helhetstenkning og samhandling rundt den enkelte – og det er god plass for smarte psykologer på det laget.

– *Hva kan gjøres?*

– Vi er privilegerte som lever i en tid da forskningen inviterer oss til å tenke mer «revolusjonært» enn våre forgjengere. Leger og psykologer bør samarbeide mer om å pløye nytt land – og mobilisere innsikt også på andre samfunnsarenaer, ikke minst i skolen. Den nye betennelseskunnskapen har store sosialpolitiske implikasjoner: Hvis vi virkelig ønsker å bidra til mer helse, må vi stå opp mot en utvikling der et økende antall mennesker havner i fattigdom og utenforskap. Å vokse opp under slike forhold er nemlig toksisk, for å si det med et enkelt ord.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 57, nummer 1, 2020, side 40

TEKST

Nora Skjerdingsstad, redaksjonssekretær

Ida Holth, journalist og fagredaktør